

**คู่มือผู้บริโภคสีเขียว
สำหรับผู้ใหญ่ในอนาคต
(Young Green Consumer Handbook)**

ให้น้องไว้ใช้นะ..

จาก

ที่ ๆ ที่ สำนักงานเลขานุการ
โครงการฉลากเขียว
สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
สิงหาคม 2548

ตกลงกติกากันก่อน

สวัสดีครับทุกคน

ถ้าน้องอ่านมาถึงตรงนี้ น้องรู้ไว้เลยนะว่า น้องสำคัญมากที่มีโอกาสทำให้โลกนี้ดีขึ้น อยาก
รู้ว่าทำอะไร อ่านต่อสิ แต่ว่าก่อนอื่น มาทำความตกลงร่วมกันก่อนนะว่า

1. อย่าหวังว่าจะได้อ่านอะไรที่เข้าใจยากๆ จากคู่มือเล่มนี้
2. ถ้าเห็นประโยชน์ก็ดีเยี่ยมเลย เอาไปใช้ได้ แต่อย่าไปเครียดกับมัน ไม่ต้องท่องนะ
ครับ อ่านสบายๆ ว่างๆ มาเปิดดูใหม่ก็ได้ ไม่ได้สอบ ไม่เสียตังค์ ถ้าจำไม่ได้ก็ไม่เป็น
ไร มืออยู่ในนี้แล้วจะอ่านเมื่อไหร่ก็ได้
3. พวกพี่ทำหนังสือเล่มนี้เพื่อเป็นช่องทางติดต่อระหว่างพี่กับน้องๆ เพื่อบอกเล่าเรื่อง
ราวที่เกี่ยวกับน้องโดยตรงแต่น้องอาจจะไม่ค่อยรู้สึกเท่าไร พี่อยากให้น้องเป็นส่วน
สำคัญที่ทำให้ชีวิตพวกเราทุกคนดีขึ้น ด้วยมือของเราเองจากการรักษาสิ่งแวดล้อม
รอบตัวเรา ด้วยวิธีที่น้องแทบจะไม่อยากเชื่อเลยว่า มันง่ายตายขนาดไหน
4. เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้จบ น้องมีโอกาสที่จะเป็นผู้บริโภคสีเขียวซึ่งมีความสำคัญมาก
ขนาดเปลี่ยนแปลงให้โลกนี้ดีขึ้นได้จริงๆ พี่ไม่ได้พูดเองนะ เขาพูดกันในเวทีประชุม
ของสหประชาชาติ เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเน้อ เขาสนใจเราอยู่แต่ไม่รู้ไปปลื้มเราไว้ที่
ไหน ไม่เป็นไรพวกพี่ไม่ลืมก็แล้วกัน

หลับ หลับ นั้น ยังไม่ถึงหน้าเลย อดทนหน่อย ไปล้างหน้าแล้วมาอ่านต่อก่อน....

จะได้รู้ว่า...

คู่มือเล่มนี้ คืออะไร อ่านไปแล้วได้อะไร

โปรดติดตามต่อไปนะ....

สั้น ๆ... มันเป็นหนังสือที่บอกวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านการบริโภคของเรา หรือผ่าน
การซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือที่เขาเรียกผลิตภัณฑ์สีเขียว หาก
เราเป็นผู้ใช้ในกลุ่มนี้เขาก็เรียกเราว่าผู้บริโภคสีเขียว

ถ้าจะฟังยาว ๆ... หนอยให้มันรู้เรื่อง เราก็มาวากันเป็นฉากๆ เลยะกัน

เรื่องมันเป็นอย่างนี้... น้องก็รู้ใช้ใหม่ว่า....

ผู้คนเพิ่มมากขึ้น แต่ทรัพยากรมีจำกัด และถูกใช้ให้หมดไป หรือไม่ก็ลดลงเรื่อยๆ โดยพวกเรานั้นแหละ

มีคนทำ(ผู้ผลิต) โดยใช้พลังงานและวัตถุดิบต่างๆ มาผลิตของขายให้เรา เราก็อ้อ ก็ใช้ทั้งที่จำเป็น (ของกิน เสื้อผ้า ยา บ้าน) และที่ต้องการ (รถเก๋ง โทรศัพท์มือถือ แอร์ ตู้เย็น ที่วีดีโอ บ้าน หรือแม้กระทั่งสุนัข) เพื่อความเป็นอยู่และชีวิตที่สะดวกสบายขึ้น จากการทำของเหล่านี้ ที่เราซื้อมาใช้ ใช้เสร็จแล้วก็ทิ้ง

ก็จะเกิดอากาศเสีย (ลองดูถนนกรุงเทพฯ ตอนรถติดสิ ควันบานเลยใช้ไหม)

โลกร้อน (ตอนนี้ประเทศไทยของเราแทบจะไม่มีหน้าหนาวอยู่แล้ว)

น้ำเสีย (เคยเห็นปลาชุกตัวในแม่น้ำตามลำคลองบ้างไหม ไม่ใช่ว่ามีมีนะ มีแต่เตี้ยวันบางที่ลำน้ำมันขุ่นดำแล้วก็เหม็นด้วย เลยไม่รู้ว่ามีอยู่หรือเปล่า)

ขยะอีกเพียบทั้งที่เป็นอันตรายมากและเป็นอันตรายน้อย ติดตามมา

แล้วมันเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ยังไงล่ะ...

เดิมๆ เนี่ยเขาแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ที่ปลายเหตุกัน โดยคนไม่กี่คน เมื่อเทียบกับผู้ก่อ ซึ่งก็คือพวกเราทุกคนนั่นแหละ ออกกฎหมายคุมโรงงานไม่ให้ปล่อยน้ำเสียอากาศเสีย ออกมาตรฐานควบคุมคุณภาพอากาศ หากเป็นอันตรายต่อสุขภาพพวกเราซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกับผู้ที่ก่อมลพิษ ก็ปรับ หรือไม่ก็ติดคุกไป แล้วมันจะเวิร์คหรือ อากาศมันเสียไปแล้ว จะทำยังไง...ตรงนี้เราเข้ามาช่วยได้..เขาเรียกการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งนั่นทำให้เรามีความหมายในสายตาของคนที่เขาชื่นชมยกย่องคนดีที่มีความสามารถ และมีคุณค่าสำหรับตัวเราเองและมีความหมายในสายตาของคนดีที่มีหัวใจเหมือนๆ กับเรา

เนี่ยแหละจุดพลิกผันของเกมส์ห้อง...

จริงไหมที่โลกนี้ไม่มีของฟรี อะฮ้า เกียงลี โอเคบางอย่างมันก็ไม่ได้มีไว้ขาย

แต่ส่วนใหญ่ขายใช้ไหม แล้วเราก็อ้อมาใช้ ราคาข้าวของเหล่านี้มันมาจากไหนล่ะ .. ก็จากกระบวนการผลิต วัตถุดิบและพลังงานที่เค้าใช้ในตอนผลิตใช้ไหม ไหนจะค่าไฟ ค่าน้ำและอื่นๆ จิปาถะ จากการใช้ข้าวของเหล่านี้ก็แล้วกันก็ทิ้งเมื่อหมดอายุใช้งาน..ลองคิดดูนะถ้าเค้าทำเค้าผลิตของใช้ต่างๆ ที่ลดผลกระทบตั้งแต่ต้นล่ะ เช่น ไม่ใช่ใช้วัตถุดิบที่เป็นอันตราย เค้าใช้ทรัพยากรที่จำเป็นจริงๆ หรือน้ำของที่เหลือทิ้งกลับมาแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

โดยให้มีคุณภาพเท่าเดิม เค้าผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานและไม่ปล่อยมลพิษขณะใช้งาน พวกน้ำเสียอากาศเสีย หรือขยะอันตรายสู่สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่แรกเลย จะดีกว่าไหม มันจะเป็นไปได้หรือ

เป็นไปได้สิ...ผู้ผลิตเค้าทำของขายต้องใส่ใจต่อความต้องการของเราผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ซื้อใช้ใหม่ ซึ่งจริงๆ เค้าก็อยากจะทำอยู่แล้วแหละ แต่ไม่มีใครบอกผู้ผลิตเขาว่าต้องการของแบบนี้

แบบที่มันลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การเลือกใช้วัตถุดิบทั้งที่ใช้บ่อย ไม่ใช้ของใหม่ที่ต้องไปล้างผลาญทรัพยากรเพิ่มจนไม่มีเหลือให้รุ่นลูกหลานของน้องใช้ หรือการไม่ใช้วัตถุดิบที่เป็นอันตราย เมื่อนำวัตถุดิบเหล่านี้มาผลิตก็ใส่ใจต่อการลดการใช้พลังงานและการไม่ก่อให้เกิดมลพิษ(น้ำเสีย อากาศเสีย ขยะ เป็นต้น) จากกระบวนการผลิต โดยที่เมื่อเราซื้อของใช้เหล่านี้มาใช้ เค้าก็ออกแบบให้มันทนทานใช้ได้นานจะได้ไม่ต้องซื้อบ่อยๆ เปลืองเงินเปลืองทรัพยากร ประหยัดพลังงานเมื่อมันต้องใช้ไฟฟ้าประหยัดค่าไฟ ไม่มีสารพิษซึ่งเป็นอันตรายต่อเราและผู้อื่นเมื่อเอาไปทิ้ง ไปจนถึงการเก็บคืนซากหลังการใช้งาน เราบอกให้ผู้ผลิตเขาทำให้เราได้ แล้วเขาสามารถทำได้ด้วย

แล้วมันจะเป็นไปได้หรือ ก็เราเป็นแค่คนๆ หนึ่ง ไปซื้อของถ้าเขาไม่เห็นดั่งค์เรา เค้ายังแทบจะไล่ออกจากร้านเลย

ห้องเฮ้ย...

ประการแรก ถ้ามันเป็นสิ่งที่ดี ทำไมเขาจะไม่ฟัง ถ้ายังไม่ดีดั่งค์ก็ค่อยๆ ก็มีเราไม่เป็เด็กตลอดไปหรือ

ประการที่ 2 คนที่รักเราและมีดั่งค์ก็ยังมีใช้ไหม ไอ้ความคิดเหล่านี้มันดีต่อสุขภาพของเค้าและเรา เพราะว่าไม่มีใครสุขภาพดีได้ในสิ่งแวดล้อมที่เลวทรอกนะ หากสิ่งแวดล้อมแย่งจนฟื้นไม่ได้ สุขภาพเราก็ด้วย หมอก็ช่วยเราไม่ได้

จงบอกเขา... ยิ่งไปกว่านั้น มันเป็นเรื่องของทางเลือก เราเลือกที่จะทำให้ชีวิตเรดีขึ้นได้จากการที่เราบอกว่าต้องการอะไรและไม่ต้องการอะไรอยู่แล้วส่วนหนึ่ง

อีกส่วนหนึ่งคือการเลือกสิ่งที่เราต้องการไม่ใช่หรือ
เลือกใช้เลือกบริโภคสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใ้บุคคลที่เรารัก
เลือกในสิ่งที่ดีสำหรับตัวตัวเอง ตัวเราและคนอื่น ๆ แม้กระทั่งผู้ผลิตเองเค้าก็เป็นผู้บริโภค
เช่นกัน บางทีพ่อแม่ของพวกเราเองก็เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคไม่ใช่หรือ ความเข้าใจ
และการยอมรับเป็นสิ่งสำคัญในตอนแรกเสมอ ที่เหลือไม่เกินกำลังพวกเราทุกคนหรอก

ผู้บริโภคสีเขียวเค้าเป็นกันยังไง

มันไม่ยากนักหรอกนะ กับการเป็นผู้ผลิตสีเขียวเนี่ย...ในตอนเริ่มต้น

ผู้บริโภคสีเขียวมีเรื่องสำคัญที่ต้องทำอยู่ 2-3 อย่าง คือ

1. การบอกให้โลกรู้ว่าเราต้องการบริโภคสินค้า หรือบริการที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
2. หามันให้เจอ เจ้าผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเนี่ย
3. จงเลือกผลิตภัณฑ์และบริการที่ใส่ใจ หรือลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทุกครั้งที่มีโอกาส
4. พวกพี่มักจะทำเกณฑ์กำหนดในการเลือกผลิตภัณฑ์เหล่านี้ และแจ้งข่าวสารเหล่านี้ให้น้องๆ รู้นะ เป็นเครื่องหมายฉลากเขียว คอยดูเจ้าเครื่องหมายนี้ดีๆ ก็แล้วกัน

แล้วพวกที่เป็นใครหละ ที่รู้ได้ยังไงว่ามันเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม...

เป็นคำถามที่ดีมาก ...จริงๆ แล้ว พวกพี่คือ... อย่าเข้าใจผิดไม่ใช่พวกร้อยตำรวจเอก
หรือพันตำรวจโท ที่ปลอมตัวมาเหมือนในหนังไทย ... พวกพี่เป็นคนที่รู้จักในนามของ
โครงการฉลากเขียว

โครงการฯ นี้ เป็นกลุ่มคนที่ทำงานในระบบฉลากสิ่งแวดล้อม พวกพี่จะร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ
จากหน่วยงานต่างๆ เช่น พี่ๆ ที่เป็นอาจารย์สอนอยู่ตามมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็น
ดอกเตอร์ทั้งนั้นเลยนะน้อง พี่ๆ จากหน่วยงานรัฐที่กำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
พี่ๆ จากสถาบันทดสอบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พี่ๆ ที่มาจากสำนักงานมาตรฐานผลิต
ภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่พิจารณามาตรฐานผลิตภัณฑ์คุณภาพของประเทศไทย และก็ยัง
มี พี่ๆ จากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย รวมถึง พี่ๆ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ
จากภาคการผลิตสินค้า หรือของใช้อื่นๆ ก็จะมาพร้อมกับคณะกรรมการเทคนิคที่พัฒนา

เกณฑ์ในการรับรอง โดยดูทั้งวิถีชีวิตของผลิตภัณฑ์นั้นๆ เลย์ว่ามันลดผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมได้จริงๆ

และแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านระบบ
ฉลากสิ่งแวดล้อมให้พวกเราทราบซึ่งต้องมีการรับรองก่อนนะ ถึงจะได้ฉลากเขียวไปติด
ให้หน่อยๆ เห็นและเลือกใช้ หรือบอกให้คนอื่นเลือกใช้ ตรงนี้มันมีรายละเอียดค่อนข้าง
เยอะมากเลยนะ หากน้องสนใจจริงๆ เนี่ย เข้าไปดูที่ เว็บไซต์ ได้เลยนะที่ www.tei.or.th
หรือโทรไปถามพวกพี่ๆ ก็ได้ ที่ 0-2503-3333 ต่อ 315 หรือ 316

ที่นี้กลับมาต่อเรื่อง ผู้บริโภคสีเขียวของเราต่อนะ.. เมื่อเราเทิร์นโปรแล้ว ก็จะมีอีกไม่
กี่เรื่องที่เราต้องใส่ใจ ได้แก่ การปรับปรุงวิถีชีวิตของเรา ซึ่งฟังดูเหมือนยาก และเป็นไป
ไม่ได้ แต่จริงๆ แล้ว หลายๆ คน อาจจะทำอยู่แล้วก็ได้ ชิวๆ มาก เพื่อตอบโจทย์ไม่ก็ข้อ
เอง อะไรบ้างน้า... เตือนีกก่อน

1. เราต้องเข้าใจความหมายของการบริโภคที่ยั่งยืนก่อน ฝรั่งเขาเถียงกันแทบแย่ และ
ครูบาอาจารย์ของเราก็นำมาคิดและปรับให้เหมาะกับ ประเทศเราอีก เขาว่า การ
บริโภคที่ยั่งยืน หมายถึง การบริโภคที่สามารถตอบสนองความจำเป็นของคนยุค
ปัจจุบันที่ไม่สร้างข้อจำกัดหรือส่งผลกระทบต่อความจำเป็นของคนรุ่นอนาคต แปล
ไทยเป็นไทย คือการที่เรากิน เราใช้ทรัพยากรต่างๆ ตามความเหมาะสมอย่างพอ
เพียง โดยคิดถึงวันข้างหน้าเมื่อลูกหลานเราด้วย หากจะให้เหมาะสมกับประเทศจริง
จริง พี่ต้องขอพระบรมราชานุญาตอัญเชิญพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้นแหละน้อง ตรงที่สุดสำหรับคนไทยเรา
2. เมื่อเราเข้าใจความหมายแล้ว มันเป็นเหมือนหลักการของเราด้วยกัน เราก็นำมันมา
ปรับใช้กับชีวิตประจำวันเรา จากการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ลดการก่อของเสีย ใน
ชีวิตประจำวัน รวมถึงลดการใช้ทรัพยากร เช่น พวกกระดาษ ถุงพลาสติก เป็นต้น
แล้วก็เลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่นพวกสินค้าฉลากเขียว หรือสินค้าที่
ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ พวกรีไซเคิลทั้งหลายนั่นแหละ

3 เราไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ ไซ้ใหม่ เพื่อนฝูงคนที่รัก ของเรา เค้าจะลงมาร่วมกับเราตรงนี้ด้วยได้ไซ้ใหม่ มันไม่ใช่เรื่องที่จะต้องเคร่งเครียดอะไร เพราะมันไม่ได้ยากเย็น แต่ก็ไม่ควรจะเป็นเรื่องตลก เพราะพี่อยากให้เราเชื่อร่วมกันว่า มีคนที่ลงมือทำอย่างตั้งใจอยู่จริงๆ นะ ในฐานะของเพื่อนร่วมโลก เราก็ไม่ควรกินแรงเพื่อนไซ้ใหม่

สมัยที่พี่เป็นเด็กพี่เคยคิดว่าทำไมเรื่องบางเรื่องพวกผู้ใหญ่เค้าทำกันไม่ได้หน้าหรือทำไมเค้าไม่ทำกัน น้องน้องหลายคนก็อาจจะคิดอย่างนั้น มาถึงวันนี้ ในฐานะที่พี่เคยเป็นพวกเรามาก่อน พี่ได้พยายามอย่างเต็มที่และขอส่งผ่านความปรารถนาดี และคำมั่นสัญญาในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่พี่เคยตัดพ้อคนรุ่นก่อนไว้มายังพวกเราว่า

ถึงแม้พี่ไม่สามารถคืนน้ำใสๆ อากาศดีๆ ในอดีตให้กับน้องๆ ทุกคนได้ตอนนี้ แต่พี่ก็ไม่ได้หนึ่งดูดยให้มันเสื่อมลงอย่างไม่ว่าอะไร พี่ยังต้องการความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากพวกเราทุกคน มาช่วยพี่นะ เราเปลี่ยนโลกได้ แต่ก่อนที่เราจะเปลี่ยนมันเราต้องเปลี่ยนตัวเราก่อน มาเป็นผู้บริโภคสีเขียวกัน แล้วโลกจะเปลี่ยนตามเรา เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่เสมอ โดยเฉพาะพลังสร้างสรรค์ ในยุคในวัยของน้องเป็นสิ่งที่ธรรมชาติฝากความหวังไว้ได้เสมอมาในทุกยุคสมัย

กลเม็ดเคล็ดลับวิชา ว่าด้วยการบริโภคสีเขียว

เลี้ยงไม่เคยได้ซั๊กที่พวกรายละเอียดเนี่ย ส่วนนี้พี่อยากให้มันเป็นวิชาการซะหน่อยเอาไว้เปิดดูเป็นข้อมูลอ้างอิงก็ได้ อย่างน้อง ออย่า...อย่าท่อง อ่านเอามันส์ เอาใจเรื่องไปไซ้ได้ ไม่สอบ เอาไว้ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์นะ...ขอร้อง... มันเป็นข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้บริโภคสีเขียวของเรา เกี่ยวกับ ความหมาย และ สถานการณ์ และกลไกที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของพวกเรา เอาไว้ดูกันเป็นเรื่องๆ ไปเลยนะ

โครงการฉลากเขียว

เค้าว่ากันว่า สถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ในปัจจุบันเริ่มทวีความรุนแรง และกลายเป็นเรื่องใกล้ตัวมากขึ้น จากการศึกษาทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ เผยแพร่ให้รับรู้ถึงปัญหา และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ทำให้เราเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มากขึ้น โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน การรณรงค์เพื่อการประหยัดพลังงาน เริ่มมีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในการรักษาสิ่งแวดล้อมง่ายๆ ผ่านวิถีการบริโภคในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเลือกใช้ “สินค้าฉลากเขียว” ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเท่ากับเป็นการลดผลกระทบ และส่งเสริมให้ผลิตสินค้าที่ใส่ใจต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โครงการฉลากเขียว ขอมอบสัญลักษณ์นี้เพื่อใช้ประโยชน์จากความเชื่อถือได้ทั้งด้านมูลค่า คุณภาพ และสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ ผ่านการผลิตที่ลดผลกระทบและการบริโภคที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม

สัญลักษณ์ฉลากเขียว (green label หรือ eco-label) นี้คือ เครื่องหมายที่รับรองว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ซึ่งมอบให้กับสินค้าและบริการหลายประเภท ยกเว้นอาหาร ยา และ เครื่องสำอางค์ เนื่องจากทั้งสามประเภทมีหน่วยงานรัฐบาลกำกับดูแลความปลอดภัยต่อผู้บริโภคอย่างเข้มงวดอยู่แล้ว ผู้ที่ให้การรับรองว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ฉลากเขียว คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โดยมีเกณฑ์ในการตรวจสอบสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละกลุ่มเพื่อให้การรับรองและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้งานโดยคำนึงถึงวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ครบวงจรตั้งแต่ก่อนการผลิตจนถึงหลังการใช้งานในขั้นตอนการกำจัดหรือนำกลับมาใช้ใหม่ ดังนั้นหากผู้บริโภคจะเลือกสินค้าครั้งใดก็ขอให้มองหา “เครื่องหมายฉลากเขียว” ที่ติดอยู่บนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้ได้สินค้าดี มีคุณภาพ และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยที่ราคาไม่แตกต่างกับผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน แต่ให้ออกาสผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อตัวท่านเองและคนรุ่นต่อไป

ประวัติความเป็นมาของโครงการฉลากเขียว

ฉลากเขียว เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากแนวคิดในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการรักษาสภาพแวดล้อม ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนผ่านกลไกการตลาดและวิธีการบริโภคของประชาชน โดยมีเยอรมนีเป็นประเทศแรกที่ริเริ่มโครงการฉลากเขียวตั้งแต่ปี 2520 ในปัจจุบันมีการดำเนินโครงการนี้ในประเทศต่างๆ ทั่วโลกมากกว่า 30 ประเทศ เช่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน เกาหลี กลุ่มประเทศนอร์ดิก และสหภาพยุโรป เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกิดภาคความร่วมมือระดับสากลในรูปแบบของเครือข่ายฉลากสิ่งแวดล้อมโลก (Global Ecolabelling Network : GEN) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาข้อกำหนดและการรับรองให้เกิดความก้าวหน้าและทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากในแต่ละประเทศมีนโยบายและความหลากหลายทางด้านสิ่งแวดล้อม จึงทำให้โครงการฉลากเขียวในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันไปทั้งทางด้านโครงสร้าง รูปแบบการบริหาร และขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงเกณฑ์ในการพิจารณาให้การรับรองในแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์ เพื่อรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมในประเทศของตนเป็นหลัก แต่มีความสอดคล้องในหลักการและประเด็นปัญหาพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่การปรับข้อกำหนด (Harmonization) และทำความเข้าใจการใช้ข้อกำหนดเหล่านั้นร่วมกัน (Mutual recognition) เพื่อเป็นอีกมาตรการหนึ่งสำหรับใช้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสากลและป้องกันการเกิดมาตรการกีดกันทางการค้า

สำหรับโครงการฉลากเขียวในประเทศไทย คณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย (Thailand Business Council for Sustainable Development, TBCSD) ได้ริเริ่มโครงการฉลากเขียวของประเทศไทยขึ้น เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2536 โดยได้รับความเห็นชอบและความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์กรกลาง และเอกชน เช่น สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยทำหน้าที่เป็นเลขานุการร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของโครงการฉลากเขียว

มาจากแนวคิด และความต้องการให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศควบคู่ไปกับการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

- 1) ลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมโดยรวมภายในประเทศ
- 2) ให้ข้อมูลที่เป็นกลางต่อผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย
- 3) ผลักดันให้ผู้ผลิตใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการผลิตที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้ผลิตได้รับผลตอบแทนต่างๆ ทั้งจากทางเศรษฐกิจ ชื่อเสียง และอาจได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การลดภาษี นโยบายการจัดซื้อผลิตภัณฑ์สีเขียว เป็นต้น

ความสำคัญของเครื่องหมายฉลากเขียว

ฉลากเขียว เป็นวิธีการนำกลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้เป็นเครื่องมือในการผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อม เครื่องหมายฉลากเขียวที่ติดอยู่บนผลิตภัณฑ์ จะเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้ผู้บริโภคทราบว่า “ผลิตภัณฑ์นั้นเน้นคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม” ในส่วนผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายจะได้ประโยชน์ในแง่ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเนื่องจากมีแนวโน้มของการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล่านี้มากขึ้น และยังเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีของผู้ประกอบการออกสู่สาธารณชน จึงช่วยผลักดันให้ผู้ผลิตรายอื่นๆ ที่ยังไม่ได้รับฉลากเขียวต้องแข่งขันกันปรับปรุงคุณภาพของสินค้าหรือบริการของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ดังนั้นฉลากเขียวจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยรักษาสีเขียวผ่านทางการผลิตและการบริโภค โดยให้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคได้มีส่วนร่วมที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ฉลากเขียว ไม่ได้เป็นเงื่อนไขในการกีดกันทางการค้าหรือการตลาด แต่จัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จากการที่ผู้นำเข้า

ผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศสามารถสมัครขอใช้เครื่องหมายฉลากเขียวได้ เช่นเดียวกับผู้ผลิตในประเทศภายใต้กฎเกณฑ์ และเงื่อนไขเดียวกัน

ฉลากเขียว ไม่ได้เป็นรางวัลด้านสิ่งแวดล้อม จึงไม่มีการออกข้อกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับสิ่งแวดล้อมหรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพน้อยที่สุด กลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์ที่นำมาออกข้อกำหนดฉลากเขียว เป็นสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม แต่ผู้ผลิตสามารถดำเนินการลดผลกระทบได้โดยใช้วิธีการหรือทางเลือกอื่นในการผลิตที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดลง

ปัจจุบันมีข้อกำหนดฉลากเขียวสำหรับในการรับรองกลุ่มผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทั้งหมด 39 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีคุณลักษณะเด่นด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละผลิตภัณฑ์หากได้รับการรับรอง และเพื่อให้ผู้บริโภคใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกใช้ ได้แก่

ที่	ผลิตภัณฑ์/บริการ	จุดเด่นของผลิตภัณฑ์/บริการ
1	กระดาษ	ผลิตจากเยื่อกระดาษรีไซเคิล และสีที่ใช้ไม่มีส่วนผสมของโลหะหนัก
2	ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปทำจากพลาสติกแล้ว	เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากส่วนผสมของพลาสติกรีไซเคิลและต้องไม่มีสารพิษหรือสารที่ใช้เติมแต่งอันก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค
3	หลอดฟลูออเรสเซนต์	มีอายุการใช้งานมากกว่า 1 หมื่นชั่วโมง มีปริมาณของปรอทต่ำ และรับคืนซากผลิตภัณฑ์หลังหมดอายุการใช้งาน
4	ตู้เย็น	ประหยัดพลังงานโดยได้รับฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ไม่ใช้สารที่ทำลายชั้นโอโซน สีที่ใช้ในผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ไม่ใช้สารอันตรายผสมในชั้นส่วนพลาสติกของผลิตภัณฑ์ และสะดวกต่อการรีไซเคิล
5	สี	ไม่มีสารระเหย (VOCs) ไม่มีโลหะหนัก และปลอดภัยจากสารอันตราย
6	ถ่านไฟฉาย	ไม่ผสมสารปรอท และรับคืนซากถ่านไฟฉาย เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง

ที่	ผลิตภัณฑ์/บริการ	จุดเด่นของผลิตภัณฑ์/บริการ
7	เครื่องปรับอากาศ	ประหยัดพลังงานไฟฟ้า ปลอดภัยจากเสียงรบกวนขณะใช้งาน สีที่ใช้กับผลิตภัณฑ์ไม่มีโลหะหนักหรือสารระเหยตกค้าง มีคู่มือแนะนำการใช้งาน มีสัญลักษณ์บอกประเภทของชิ้นส่วนพลาสติกและออกแบบให้สะดวกต่อการนำมารีไซเคิล
8	สเปรย์	มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้ คุ้มค่าเพราะใช้ได้จนหมดกระป๋อง ไม่ใช้สาร CFCs หรือสารที่เป็นอันตรายต่อโอโซน รวมทั้งมีคำแนะนำการใช้งาน
9	เครื่องสุขภัณฑ์	มีคุณภาพดีได้มาตรฐาน ช่วยประหยัดน้ำ และมีคู่มือแนะนำการติดตั้งและใช้งาน
10	ก๊อกน้ำและอุปกรณ์ประหยัดน้ำ	มีคุณภาพดีได้มาตรฐาน ช่วยประหยัดน้ำ
11	ฉนวนกันความร้อน	- ฉนวนใยแก้ว ใยแก้วรีไซเคิลเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน รวมทั้งมีคำแนะนำในการขนส่งและติดตั้ง - ฉนวนโฟมพลาสติก ไม่ใช้สาร CFCs ในการผลิต มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน สะดวกต่อการรีไซเคิล และมีคำแนะนำในการขนส่งและติดตั้ง
12	เครื่องซักผ้า	ประหยัดพลังงานและใช้น้ำปริมาณน้อย มีเสียงในขณะที่ใช้งานไม่เกิน 65 dB(A)
13	คอมพิวเตอร์	ประหยัดพลังงาน ปลอดภัยจากคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ารบกวน และสะดวกต่อการรีไซเคิล
14	ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้า	ทำจากผ้าไม่พอกและย้อม วัสดุที่ใช้ตกแต่งต้องไม่มีโลหะหนักและสารอันตราย
15	สีเคลือบกระเบื้องมุงหลังคา	ไม่ใช้ผงสีที่มีโลหะหนักในการผลิต มีสารระเหยในปริมาณต่ำ
16	เครื่องเขียน	ไม่ใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย น้ำหมึกที่ใช้ต้องไม่มีส่วนผสมของโลหะหนัก ผลิตภัณฑ์ควรเป็นชนิดที่สามารถเติมใหม่ได้หรือเปลี่ยนไส้ได้

ที่	ผลิตภัณฑ์/บริการ	จุดเด่นของผลิตภัณฑ์/บริการ
17	ฉนวนยางกันความร้อน	ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดีได้มาตรฐาน มีปริมาณสารประกอบไนโตรซามีนตกค้างไม่เกิน 0.01 ppm
18	ผลิตภัณฑ์ลบค่าผิด	ไม่เป็นพิษและอันตรายต่อผู้ใช้ ปราศจากสารเคมีที่เป็นอันตราย
19	สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	มีคุณภาพน้ำมันได้มาตรฐาน สะอาด มีความปลอดภัยในการเข้ารับบริการเพราะมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและมีแผนปฏิบัติการเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน
20	เครื่องถ่ายเอกสาร	มีความปลอดภัยทางไฟฟ้าและการใช้งาน ประหยัดพลังงาน ใช้กับกระดาษ recycle ได้ และรับคืนซากของตลับหมึกพิมพ์และแม่แบบรับภาพ
21	มอเตอร์	มีประสิทธิภาพในการใช้งานสูง และสีที่ใช้กับผลิตภัณฑ์ต้องไม่มีโลหะหนัก
22	สารซักฟอก	สามารถย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติ มีค่าความเป็นกรด-ด่างตามมาตรฐาน ปราศจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม
23	บริการซักน้ำและบริการซักแห้ง	ใช้น้ำในการซักน้อย มีการจัดเก็บสารเคมีที่เหมาะสม ใช้สารซักฟอกที่ได้ รับฉลากเขียว สำหรับการซักแห้งต้องเป็นระบบปิดและมีระบบระบายอากาศที่ดี ใช้สารซักแห้งในปริมาณน้อย มีการนำถุงบรรจุผ้ากลับมาใช้ใหม่หลายครั้ง และมีการซักจนให้น้ำไม่ขวนเสื่อกลับมาใช้ใหม่
24	น้ำมันหล่อลื่น	มีคุณภาพดีได้มาตรฐาน อายุการใช้งานยาวนาน สามารถย่อยสลายตามธรรมชาติได้ง่าย ไม่มีโลหะหนัก รับคืนน้ำมันหล่อลื่นที่ใช้งานแล้วไปกำจัดอย่างเหมาะสม
25	แชมพู	สามารถย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติ และปราศจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อการ ใช้งาน
26	ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดด้วยแชมพู	สามารถย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติ และปราศจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อการ ใช้งาน

ที่	ผลิตภัณฑ์/บริการ	จุดเด่นของผลิตภัณฑ์/บริการ
27	ผลิตภัณฑ์ไม้ยางพารา	ผลิตจากไม้ยางพาราที่ตัดโคนมาจากป่าปลูก มีปริมาณสารฟอร์มาลดีไฮด์ในปริมาณต่ำ และต้องไม่มีสารเพนตะคลอโรฟินอลในผลิตภัณฑ์
28	เครื่องเรือนเหล็ก	มีความแข็งแรงทนทานต่อการใช้งาน สีที่ใช้เคลือบผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ไม่เคลือบผิวอุปกรณ์เสริมด้วยโครเมียม นิกเกิล สังกะสี และปรอท
29	บัลลัสต์อิเล็กทรอนิกส์	รับรองอายุการใช้งานนานกว่า 5 หมื่นชั่วโมง มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน และสามารถแยกส่วนประกอบเพื่อนำไปใช้ใหม่ได้ง่าย
30	สบู่	สามารถย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติ และปราศจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อการ ใช้งาน
31	ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้นผิว	สามารถย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติ และปราศจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อการใช้งาน
32	ตลับหมึก	ไม่ใช่โลหะหนักและสารเคมีอันตรายในผลิตภัณฑ์ มีนโยบายการรับคืนซากตลับหมึกและมีคำแนะนำการใช้งาน
33	ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ	มีคุณภาพตามมาตรฐาน ปราศจากวัสดุที่ไม่ต้องการ วัสดุอันตราย จุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคต่อมนุษย์ สัตว์ และพืชรวมถึงโลหะหนัก และสารพิษที่เป็นอันตราย อันได้แก่ แคดเมียม ตะกั่ว ปรอท
34	โทรศัพท์มือถือ	มีความปลอดภัยในการใช้งาน ปราศจากโลหะหนักและสารอันตราย มีสัญลักษณ์บอกประเภทพลาสติกเพื่อสะดวกต่อการคัดแยก มีมาตรการรับคืนซากเครื่องและแบตเตอรี่
35	เครื่องโทรสาร	มีความปลอดภัยในการใช้งานจากมลพิษ ประหยัดพลังงานไฟฟ้า ถูกออกแบบให้เอื้อต่อการนำมาใช้ใหม่ มีสัญลักษณ์บอกประเภทพลาสติก ปราศจากโลหะหนักและสารอันตราย รับคืนตลับหมึกและแม่แบบรับภาพที่ใช้แล้ว
36	รถยนต์	ประหยัดน้ำมัน เสียไม่ดัง มีมาตรฐานควบคุมไอเสีย ไม่ใช่สีสารเคมีที่เป็นพิษ
37	เครื่องพิมพ์	มีความปลอดภัยในการใช้งานจากมลพิษ ประหยัดพลังงานไฟฟ้า ถูกออกแบบให้เอื้อต่อการนำมาใช้ใหม่ มีสัญลักษณ์บอกประเภทพลาสติก ปราศจากโลหะหนักและสารอันตราย รับคืนตลับหมึกและแม่แบบรับภาพ

ที่	ผลิตภัณฑ์/ บริการ	จุดเด่นของผลิตภัณฑ์/บริการ
		ที่ใช้แล้ว
38	เครื่องเล่น vcd/dvd	ปลอดภัยจากคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ประหยัดพลังงาน ถูกออกแบบให้อึดต่อ การนำมาใช้ใหม่ มีสัญลักษณ์บอกประเภทพลาสติก ปราศจากโลหะหนัก และสารอันตราย
39	โทรทัศน์	ปลอดภัยจากคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ประหยัดพลังงาน ถูกออกแบบให้อึดต่อ การนำมาใช้ใหม่ มีสัญลักษณ์บอกประเภทพลาสติก ปราศจากโลหะหนัก และสารอันตราย

รายละเอียด ฉบับเต็มสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท หาข้อมูลได้จาก website เลยนะ ที่ www.tei.or.th แล้วคลิกที่อ้อมยิ้มฉลากเขียว ไอ้ตัวที่เหมือนตรงหน้าปก นั้นแหละ เจอเลยจะไปสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายจัดซื้อสีเขียวของพวกเราก็ได้นะ มีพวกพี่ๆ ที่เค้า เป็นแนวร่วมเราอยู่เยอะเหมือนกัน ไปเจอกันได้ที่นั่น แต่ คลิกที่ TGPN ที่ย่อมาจาก Thai Green Purchasing Network อ่านว่า ไทยกรีนเพอร์เซสซิ่งเน็ตเวิร์ค แปลว่า อย่างที่บอกไปเมื่อบรรทัดก่อน

สำหรับสถานการณ์ของผลิตภัณฑ์สีเขียวของพวกเราตอนนี้ อาจจะมีอยู่มากเหมือนกันนะ แต่ในประเทศไทย ที่เค้าพิสูจน์ตัวเองแล้วกลับบอกกับเราตรงๆ นะ มีอยู่ 17 ประเภท 157 รุ่น จากผู้ผลิตทั้งหมด 30 บริษัท พบกับพวกเขาได้จากเว็บไซต์ที่พี่บอกนะ หรือไม่ก็มีอีกทางพวกพี่ทำจดหมายข่าวถึงสโมสรของพวกเรา ออกทุก 15 วัน อยากได้ ก็เมลล์มาที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เข้ามาฝากข้อความไว้ว่าอยากได้จดหมายข่าวฉลากเขียว ทั้ง e-mail ไว้ ถ้าชอบของใหม่เดี๋ยวพวกพี่จัดให้

บทส่งท้ายที่แม้ไม่เท่าแต่ก็พอควร..

สุดท้าย แต่ไม่ท้ายสุด

นี่ไม่ใช่การกล่าวอำลา

แต่เป็นการบอกว่า ยินดีที่ได้รู้จักน้องๆ ทุกคน

นี่เป็นบทเริ่มต้นของความสัมพันธ์ระหว่างพวกเรา

เพื่อให้โลกและสิ่งแวดล้อมของเราดีขึ้น จากการเลือกใช้อย่างชาญฉลาด

บริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการบริโภคในกิจวัตรประจำวันของเรา

และใช้สิทธิใช้เสียงของเราในการที่จะบอกเค้าว่า ทำของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาซะทีจะได้เลือกใช้ แล้วก็ไม่ต้องสร้างปัญหากับสิ่งแวดล้อม ทำได้เลยแล้วก็ไม่ต้องรอให้ครบ 18 เหมือนเลือกตั้งด้วย เชื่อพี่สิ น้องทำได้